

Позиція Асоціації міст України щодо зміни системи державного контролю за органами місцевого самоврядування

"Mit schlechten Gesetzen und guten Beamten lässt sich immer noch regieren. Bei schlechten Beamten helfen uns die besten Gesetze nicht"

*Otto von Bismarck
(zugeschrieben)*

З поганими законами і хорошими чиновниками цілком можна правити країною. Але якщо чиновники погані, не допоможуть і найкращі закони.

*Отто фон Бісмарк
(приписується йому)*

Чи існує контроль держави за органами місцевого самоврядування і який він?

- ✓ **формування та виконання місцевих бюджетів:** Міністерство фінансів, Казначейство, Держаудитслужба, Рахункова палата, місцеві держадміністрації
- ✓ **публічні закупівлі:** Казначейство, Держаудитслужба, Антимонопольний комітет
- ✓ **рішення у сфері господарської діяльності:** Державна регуляторна служба, Антимонопольний комітет
- ✓ **управління земельними ресурсами:** Держгеокадастр
- ✓ **з питань освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту населення:** місцеві держадміністрації, різноманітні установи ЦОБВ
- ✓ **з питань комунального обслуговування, збирання, утилізація і захоронення відходів, додержанням правил благоустрою:** місцеві державні адміністрації
- ✓ **щодо боротьби з службовими (у т.ч. корупційним) злочинами, корупційними адміністративними проступками:** Нацполіція, СБУ, НАЗК, НАБУ
- ✓ **у сфері державної реєстрації:** Міністерство юстиції
- ✓ **у сфері будівництва:** Державна архітектурно-будівельна інспекція
- ✓ **у сфері праці:** Державна служба з питань праці
- ✓ **щодо інформаційної відкритості:** Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

ОХОПЛЕНО ВСІ НАЙВАЖЛИВІШІ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ОМС

Наявні форми державного контролю є різними і враховують особливості кожного випадку

- ❖ Погодження та дозволи на стадії проектів рішень
- ❖ Тимчасове блокування або анулювання доступу до державних реєстрів
- ❖ Скасування через суд прийнятих рішень
- ❖ Звільнення з посади, дострокове припинення повноважень
- ❖ Притягнення до адміністративної відповідальності (штрафи)
- ❖ Притягнення до кримінальної відповідальності тощо

Високий рівень активності у місцевому самоврядуванні громадських організації та активістів

Що нам потрібно: додатковий державний контроль чи упорядкування наявного державного контролю?

Позиція ЗА додатковий контроль:

Твердження (презумпція), що органи місцевого самоврядування безумовно порушують закон у своїй діяльності

Позиція ПРОТИ додаткового контролю:

1. Всебічна і вже надмірна система державного контролю вже існує.
2. Фактичні та статистичні обґрунтування відсутні. Доцільність сумнівна.
3. Принцип європейської хартії про домірність державного контролю.
4. Необхідність подолання радянської традиції централізації влади, недовіри до демократичних інститутів, суспільного патерналізму.
5. Внутрішні інституційні механізми захисту від порушень, закладених у місцеве самоврядування як демократичну саморегульовану систему:
 - регулярне проведення виборів;
 - наявність стримувань та противаг між представницькою та виконавчою складовими органів місцевого самоврядування;
 - найбільша приближеність і відповідно зрозумілість для громадян;
 - постійне зростання впливу з боку громадських організацій та активістів;
 - мінімальна можливість протиправно уникати юридичної відповідальності.

Чи можна надавати місцевим держадміністраціям додаткові контрольні повноваження?

Не можна, оскільки:

- 1) наявний об'єктивний конфлікт інтересів та конкуренція повноважень з ОМС;
- 2) нещодавно надано політичного статусу головам МДА та їх заступникам;
- 3) відсутні організаційні, кадрові та фінансові умови;
- 4) відсутня відповідальність голів МДА за неправомірні дії;
- 5) створюються додаткові умови для зловживання повноваженнями та блокування діяльності ОМС;
- 6) необхідно враховувати, що з 01.01.2020 запроваджується представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами.

У разі просування:

- свідчення фактичної відмови від створення професійних наглядових органів (префектів), задекларованих у проекті змін до Конституції;
- дискредитація ідеї запровадження префектів.

Що пропонує Асоціація міст України для вдосконалення державного контролю?

Види повноважень	Основні способи виявлення порушень	Способи втручання	Винятки
Власні повноваження	реагування на повідомлення про порушення	1) обов'язкове досудове врегулювання; 2) вирішення спірних питань лише у суді.	виконання місцевих бюджетів та публічні закупівлі (постійний оперативний контроль за чіткими індикаторами)
Делеговані повноваження	1) вибірковий контроль завершеної діяльності; 2) реагування на повідомлення про порушення	1) можливість досудового втручання; 2) можливість обґрунтованого зупинення; 3) обов'язкове досудове врегулювання.	

Система контролю в місцевому самоврядуванні:

- інституційний контроль:** вибори депутатів місцевих рад та голів, можливість їх відкликання;
- внутрішній контроль:** депутати місцевих рад, громадські ради, внутрішній аудит, управлінський контроль керівника над підлеглим;
- громадський контроль:** громадські організації та активісти;
- державний контроль** за найбільш вразливими та важливими сферами з урахуванням характеру повноважень.

Що пропонує Асоціація міст України для вдосконалення державного контролю?

Запровадження досудового зупинення рішень ОМС відповідно до ч. 2 ст. 144 Конституції повинно враховувати інші положення Конституції, що звужують його зміст:

- відсутність права органів виконавчої влади втручатися у власні повноваження ОМС, а лише у делеговані (ч. 3, 4 ст.143);
- здійснення правосуддя виключно судами та заборона делегування функцій судів (ч. 1, 2 ст. 124).

Позиція Асоціації міст України до запровадження префектів та змісту їх діяльності

Необхідні зміни до Конституції щодо запровадження інституту незалежних професійних представників держави на місцях (префектів).

Основне завдання префектів - це запобігання правопорушенням через просвітницьку діяльність, надання пропозицій та зауважень до проектів рішень.

Звернення до суду - винятковий захід, коли переконання не діє.

Зупинення рішень лише для делегованих повноважень коли прямо передбачено законом.

Префектами повинні ставати особи, які пройшли спеціальну підготовку. Вони повинні регулярно переводитися на інші території. Щодо них повинні діяти формалізований порядок оцінки їх діяльності та притягнення до відповідальності.

Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман у Верховній Раді України, 9 лютого 2018 року,
«година запитань до Уряду»:
«Врешті-решт ми маємо завершити реформу децентралізації. Для цього **нам потрібно провести конституційні зміни**, закріпити місцеве самоврядування на всіх рівнях, починаючи від громади, там, де воно вже сьогодні є, і закінчуючи областями.... Ми маємо визначити, і це є дуже важливим, сфери відповідальності і компетенції усіх рівнів влад, чітко вказати, хто за що відповідає, тоді ми отримаємо зовсім іншу якість державного управління»